СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 213, Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 12. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 213. Jersey City, N. J., Thursday, September 12, 1929. THREE CENTS.

ГУВЕР ЗАРЯДЖУЄ СЛІДСТВО НАД ПРОТИМИРОВОЮ ПРОПАҐАНДОЮ

СЕНАТ БУДЕ РОБИТИ СВОЄ СЛІДСТВО.

ВАШИНҐТОН, 11. вересня. — Президент Гувер заявив, що федеральний уряд буде старатися дійти до самого дна пропаґанди проти обмежування морських зоружень, яку провадив за заплату великих підприємств для будови кораблів інжинір Шірер.

Друге слідство буде провадити сенат, де сенатор Бора занявся справою та думає зробити з неї велику аферу, закидуючи змову великих підприємств для будови кораблів проти американського уряду.

Сталеве підприємство Бетлегем Стіл заявляє, що воно платило Шірерови гроші аж до женевської конференції, коли воно перестало. Проти Шірера підносять як важний арґумент те, що підчас женевської розоружної конференції, де він відограв незвичайно активну ролю проти американського уряду, він представляв себе всюди як людину, не звязану з ніяким підприємством.

САМОСУД ВІДҐУКОМ ПРОЦЕСУ В ҐАСТОНІЇ.

НАПАД ТОВПИ НА РАДИКАЛЬНИХ АҐІТАТОРІВ.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 11. вересня. — На трох орґанізаторів радикальних робітничих юній, що перебувають тут для ґастонського процесу й для орґанізації робітників, напала товпа ґастонських мешканців, зложена з якої сотки мущин, пірвала їх силою з мешкання, вивезла за місто та тяжко їх побила. Хто знає, як би була скінчилася афера для аґітаторів, якби хтось не пустив серед напасників чутку, що надходять урядники.

Жертвою нападу впали: Бен Велс, анґлійський комуніст; Клиф Сейлор та С. Лел.

Товпа, здається, мала намір розбити комуністичний мітінґ, проектований на вчорашний вечір, а коли віче не відбулося, товпа постановила зробити напад на вічевих бесідників. Як говорили нападеним провідники нападу, товпа хотіла пімститися на аґітаторах за те, що пятьох присяжних суддів, які судили 16 обжалованих за вбийство начальника ґастонської поліції Ейдерголта, заявили, що вони готові були звільнити обжалованих, бо прокураторія не подала добрих доказів вини підсудимих.

Напад викликав велике обурення серед безсторонних людей околиці. Всі відразу признали, що суддя ґастонського процесу добре зробив, що не дозволив судити справи в Ґастонії. Проти нападу повстали сейчас федеральні й стейтові урядники, обіцюючи строге слідство проти всіх учасників нападу.

АМЕРИКАНСЬКІ ФІРМИ ОБЖАЛОВУЮТЬ АНҐЛІЙСЬКІ.

13 АНҐЛІЙСЬКИХ ФІРМ МАЛИ ЗВЯЗАТИСЯ ПРОТИ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 11. вересня. — Навіґаційна Ко. Злучених Держав виступила проти анґлійських перевозових підприємств з публичним обжалованнем, у котрім закидує їм, що вони звязалися заговором, щоби викинути з моря американські корабельні спілки.

До заговору мало належати 13 анґлійських фірм, у тому числі такі поважні фірми, як Ґвайт Стар і Кунард. Мали вони назверх нібито держатися постанови про висоту ціни перевозу, встановлену конференцією перевозових фірм, але нишком давати ріжні опусти й у сей спосіб підривати Американцям бизнес.

ДЕБАТА ЗА ТАРИФУ.

ДЕМОКРАТИ Й ПРОҐРЕСИСТИ ОСЯГНУЛИ ПОБІДУ.

ВАШИНҐТОН, 11. вересня. — Підчас першої дебати в сенаті над митом на заграничні товари осягнули демократи й проґресивні републиканці першу побіду, коли сенат ухвалив 51 голосами проти 27 резолюцію Симонса, на основі котрої уряд мавби бути зобовязаний подавати тарифовій комісії факти про доходові податки великих промислових підприємств, побиваючихся за піднесеннем мита. Право зажадати такого рапорту має не тільки републиканська більшість комісії, але й демократична меншість.

СТРАЙК У КАРТЕРЕТІ.

ПІВТРЕТТЯ ТИСЯЧІ РОБІТНИКІВ ПОКИДАЄ РОБОТУ.

КАРТЕРЕТ (Ню Джерзі), 11. вересня. — Коло півтретя тисячі робітників підприємства Юнайтед Стейтс Метелз Рифайнінґ Ко. покинули роботу, щоби запротестувати проти нового пляну заплати, заведеного в фабриках підприємства. Сей плян підприємство називає бонусовим пляном, але робітники кажуть, що се не бонусовий плян, а плян обтягання робітникам заплати за опізнення.

Робітники ухвалили на своїм вічу не лише відкинути предложення підприємства, але й домагатися побільшення заплати.

ВЕЛИКЕ ВІДКРИТТЯ В ХЕМІЇ.

МІННЕАПОЛИС, 11. вересня. — На зборах Американського Хемічного Товариства виступав між иншими з відчитом і досвідами відомий хемік Бонгофер. Він доказав своїм слухачам, що ґаз водень (гидроґен) не є первень, як його досі вважали, а ґаз, зложений з инших ґазів.

Відкриття викликує великий переворот у науці хемії. В усіх підручниках хемії трактується водень як простий ґаз. Два ґази, що складаються на водень, дуже подібні до себе, але киплять при ріжній температурі.

На конференцію хеміків приїхало до півтори тисячі вчених. Цікаво, що на лекцію Бонгофера прийшло всього тільки 400; инші воліли піти на ґри й забави, а допера відтак жалувалися, що не бачили такого важного досвіду.

ШЕСТЕРО ЗГОРІЛО НА КОРАБЛІ.

Коли в Ротердамі (Голяндія) ставили до направи в док анґлійський нафтовий наливний пароплав, він несподівано загорівся зі всіх сторін. Просякнутий увесь нафтою, він за пару хвилин уявляв собою море вогню. На ньому крім залоги вже було кілька десятків докових робітників. Люди, ратуючись, стрибали у воду та на катери, що були біля пароплава. Підчас пожежі згоріло шестеро людей, а десятьох не можуть знайти й не знають, що з ними сталося. Багато людей ушкодилося при стрибанню з пароплава на катери й тепер вони знаходяться в ротердамських шпиталях.

ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ.

З Копенгаґи (Данія) доносять, що там засипав беріґ одного селянина, котрий копав пісок. Його пес гребав так довго, заки не вигребав свойого, зімлілого вже пана. Потім почав пес гавкати і звернув тим увагу прохожих, які прийшли нещасливому з помічю.

В КИШИНЕВІ НАЙШЛИ СКЛАД МУНІЦІЇ.

„Час" отримав з Кишинева вістку, що там найшли в мешканця Павла Морезі цілий склад муніції і зброї. Між иншими багато багнетів і скорострілів. Власти думають, що Морезі належить до комуністичних ворохобників і заарештували його.

ЗРАБУВАЛИ ЦІЛЕ МЕШКАННЯ.

У 12 год. вночі напали на дім купця Ротенштрайха у Вістовій, пов. Калуш, якісь невідомі бандити й почали обстрілювати дім. Ротенштрайх враз з родиною втік задними дверима, а бандити, зрабувавши ціле мешкання, зникли в лісі.

ДАЛЬША НАГІНКА НА РУХАНКОВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ПЛАСТ.

Руханкові товариства вже від давна є сіллю в оці польським адміністративним чинникам, тому чимраз більше добираються їх знищити. В деяких повітах уже їх розвязано, в инших зводить влада їх діяльність до нулі

Останніми часами староста в Жидачеві видав розпорядок, яким забороняється сокільські свята в Жидачеві, в Миколаєві над Дністром, в Журавні і в Роздолі. Навіть на народніх забавах забороняється соколам виступати з фізичними вправами або зїздитися до якоїсь одної місцевости. Отже забороняється їм усе те, що є суттєве в руханкових орґанізаціях.

Таку саму нагінку ведуть польські власти проти пластових товариств. Їм заборонено навіть носити пластові відзнаки. Через Підгайці переходила недавно прогулька пластунів, в якій кромі Німців брало участь також трох Українців. Поліція потягнула пластунів до староства, а там з українських пластунів поздирано не лише відзнаки, але й пластові сорочки. Треба зазначити, що бережанський пласт є признаний владою.

Є це систематична робота, обчислена на цілковиту ліквідацію руханкових, пожарних і пластових орґанізацій

ВАЖНИЙ ВИНАХІД.

У лябораторії підприємства Бестинґгавз Електрик Ко. в Пітсбурґу, Па., відкрито новий спосіб стоплювання металів. Новий стоп названо „консл". Він відзначається тим, що тим більше тверде, чим більше його огрівати. Завдяки сьому буде він мати дуже велике приміненнє в техніці.

ШАЛ БОЖЕВІЛЬНОГО.

У французькому містечку Вевер зайшла страшна подія. А саме один бувший офіцир у приступі шалу застрілив підчас сну свою жінку, дві свої доньки, з яких одна мала 14 а друга 15 літ, та двох синів у віці 18 і 20 літ.

СКІЛЬКИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ Є В ТЕПЕРІШНІЙ ПОЛЬЩІ?

Всіх студентів у теперішній Польщі є 36 тисяч 590. В цьому числі є 2 тисячі 133 Українців. Зпоміж Українців-студентів студіює право і фільософію більша половина, а решта студіює більше практичні фахи.

ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ДІЯЧАМ НАУКИ, ТЕХНІКИ Й МИСТЕЦТВА.

Рада Народніх Комісарів доручила Наркомфінови дати пільги по прибутковому податку заслуженим діячам науки, техніки і мистецтва, а також науковим працівникам із світовим імям та основній кадрі наукових працівників, відомих у межах Радянського Союзу.

Усіх цих осіб Наркомфін має цілком звільнити від прибуткового податку по сумі їхньої заплати, а в окремих виняткових випадках ці особи можна звільнити від прибуткового податку також по инших прибутках, звязаних з їхньою професійною діяльністю.

ВСЕСОЮЗНИЙ КОНКУРС НА ПАМЯТНИК М. М. КОЦЮБИНСЬКОМУ.

Центральна комісія для увічнення памяти М. М. Коцюбинського затвердила умови всесоюзного конкурсу на проект будинку-памятника небіжчикови. Памятник ухвалено збудувати у Винниці. Будинок-памятник Коцюбинському ухвалено використати для робітничої бібліотеки з авдиторією. За умовами конкурсу все приміщення буде поділене на дві групи: на авдиторію й бібліотеку з потрібними помічними приміщеннями.

Крім практичного завдання будинок має бути монументальним памятником великому письменникови. Ідея памятника: Коцюбинський гомадянин і художник. У художній творчости Коцюбинського центральна комісія вважає за основну й найціннішу рису виявлену в його творах потенціяльну революційність. Цю ідею бажано виявити в проектах, що надійдуть на конкурс. Найкращі проекти будуть преміювані.

Надіслані на конкурс проекти будуть виставлені на загальний огляд. Центральна комісія склала жюрі конкурсу за головуванням Скрипника з участю визначних учених, архітектів, письменників, художників і істориків.

НА УКРАЇНУ ПРИБУЛО ЩЕ 440 ТРАКТОРІВ.

Від Одеси прибуло два пароплави, які привезли з Америки 440 тракторів для України до осінної сівби. Одночасно привезено тракторні плуги й запасні частини. Трактори негайно відвантажуються до ріжних районів України.

ВІДТЯВ ГОЛОВУ СВОЇЙ ЖІНЦІ.

Такий звір у людському тілі трафився в селі Гратиня, луцького повіту. Душогубець, що зветься Онуховський, заманив свою жінку Анастазію в поле і підчас суперечки, яку сам навмисне викликав, відтяв їй ножем голову.

ЗНОВА ІСТОРІЯ З ТЕЛЕҐРАФІЧНИМИ СТОВПАМИ.

В ночі 7. серпня підрізано три телеґрафічні стовпи на гостинці коло Крилоса, станиславівського повіту. Не є виключене, що їх звалила буря, та це послужило польській поліції до ревізій і арештів в цілому повіті. І так переведено між иншим ревізію в Тязові, Ямниці і Павелчу та приарештовано студентів Вол. й Осипа Гірняків, студ. Савчака і селянина Кушніренка Василя, в Тязові студ. Боднарчука і селянина Боднарчука Івана, в Павелчу учеників Щербія і Матіяша Василя. Арештованих по переслуханню відставлено до суду в Станиславові.

І знова відбудеться процес о „замах стану" на Польщу за три телеґрафічні стовпи.

ЩО ЗРОБИЛА ДОТЕПЕР НАЦІОНАЛ - ЦАРАНІСТИЧНА ВЛАДА.

Після 7 місяців закрито першу сесію національ-цараністичного парляменту. Посли по „тяжкій" праці розїхалися на ферії. Ось якими словами характеризує працю цього парляменту й уряду „Борець":

„Національ-цараністична влада відкинула вже остаточно всі свої обіцянки і кинулася на шлях голого насильства знищити боєву силу робітничо-селянських мас. Збільшені податки, заграничня позичка, страшні военні довги і дальше зброєння, голод і кнут, — от це все, що національ-цараністична влада дала голодному робітникови і селянинови. Ніяких робітничо - селянських прав, державного убезпечення або допомоги, української школи, ні аграрної реформи; одним словом: нічого нема... Чорна нужда, важка праця і збільшені податки обтяжують з кожним днем життя визискуваного до краю робітника і селянина. Національ - цараністична влада отворила ворота заграничному капіталови, дала йому права грабежи країни і сама стала під його диктат. Вона стає все більше реакційною і скріплює терор проти робітничо - селянської кляси. Дикі переслідування, арешти й тягання по жандармських та сиґуранцьких казаматах, процеси, розвязання революційних робітничих орґанізацій, конфіскати робітничої преси, заборони зібрань — оце рішучий наступ румунської імперіялістичної буржуазії на робітничо-селянську клясу Румунії, якій уже урвався терпець і почала боротьбу за своє визволення з соціяльного і національного поневолення".

БОЇ НА КИТАЙСЬКО-РОСІЙСЬКОМУ КОРДОНІ ТРИВАЮТЬ ДАЛІ

ВСІ НАПАДИ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК ВІДБИТІ. ПРОТИВНИКИ ВЗАЇМНО ОБВИНУВАЧУЮТЬ ОДИН ДРУГОГО В НАПАДІ. БОЯТЬСЯ ЗАХОПЛЕННЯ МАНДЖУРІЇ МОСКАЛЯМИ ТА ЯПОНЦЯМИ.

ШАНҐАЙ (Китай), 11 вересня. — Майже на всьому манджурсько-сибірському кордоні точаться криваві сутички між російськими й китайськими військовими відділами. Напади Росіян на китайську територію в районі стацій Погранична та Манчулі завдали багато шкоди залізниці. Ці напади поницили головні стаційні будинки, радіотелеґрафічну стацію, залізничі тори й т. п.

Російські літаки скидають бомби над китайськими поселеннями, чим, крім звичайної шкоди, викликають переляк і замішання серед населення, яке в паніці кидає свої оселі. Появилося багато грабіжників, що користають з нагоди й плюндрують покинені доми та установи.

Покищо всі напади червоної армії на китайську територію китайські війська відбили. Большевицькі канонірки пробували пройти з ріки Амура в Сунґарі, але були відбиті вогнем китайської артилерії. Крім того замінування Сунґарі перешкаджає їм свобідно плавати по ній.

Чужинці, що мешкають у Шанґаю, думають, що коли китайські війська не витримають першого сильного натиску Росіян, то вони зможуть захопити північну частину Манджурії. Це може привести до того, що Японці оголосять окупацію південної Манджурії для забезпечення своїх інтересів у ній, що грозить Китаєви дуже шкідливими наслідками. Дотепер Китайці затримали всі свої позиції й на них чекають нових нападів Росіян.

МОСКВА (СССР), 11 вересня. — В той час, як Китай обвинувачує Росіян у нападі на його територію, тут появляються відомости про напади Китайців та білоґвардейців на російську територію. З Владивостока повідомляють, що 200 Китайців напали разом з білоґвардейцями на радянську територію недалеко Ґродекова, вбивши та поранивши багато з російської пограничної сторожі.

Таксамо й з инших місцевостей повідомляють про напади Китайців та білоґвардейців на Сибір. Тому, що комунікація з Далеким Сходом є тяжка ізза великого віддалення, в Москві годі довідатися про дійсну военну ситуацію на манджурському кордоні.

СТИНАЮТЬ ГОЛОВИ РОСІЯНАМ.

АРЕШТОВАНИХ ОБВИНУВАЧУЮТЬ У ШПІОНАЖІ ТА САБОТАЖІ. АРЕШТИ ЙДУТЬ ПО ВСІЙ МАНДЖУРІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія), 11 вересня. — До місцевих ґазет доносять з Манджурії, що тепер на манджурсько-сибірському кордоні точиться лише артилерійський бій. По всій Манджурії китайська влада арештує російських радянських громадян, яких обвинувачує в саботажі, шпіонажі та про-большевицькій пропаґанді.

Яких 3,000 мущин, женщин та дітей знаходиться тепер у китайських концентраційних таборах. Вони страшенно терплять з голоду, холоду й инших невигід. Поведення доглядачів з ними страшне.

На стації Манчулі китайська влада арештувала 13 залізничників Росіян, яких обвинуватила в шпіонажі по наказу російського штабу та в саботажі. Всі вони присуджені до смертної кари. По китайським звичаям їм будуть публично стяті голови на площі.

ЗАДИРАЮТЬСЯ З НІМЦЯМИ.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ЗАДОВОЛЕНІ, ЩО НІМЦІ НЕ ПІДТРИМУЮТЬ ЇХ У СВОЇЙ ПРЕСІ ПРОТИ КИТАЮ.

МОСКВА (СССР), 11 вересня. — Тертя між Німеччиною та Росією здається все більше зростають. Хоч останньою причиною їх була нота Літвінова до німецького правительства, в якій він скаржиться, що німецький консуль у Мукдені не охороняє пильно інтересів радянських підданих, треба вважати, що причини цього лежать далеко глибше. Охолодження між Німцями й Росією наступили ще з часу „шахтинського процесу", коли обвинувачувано німецьких фаховців в економічному саботажі. Далі не виправдалися німецькі надії на торговлю з Росією відповідно договорови, підписаному останнього Різдва, а тому Німці почали відвертатися від Москви.

Тепер радянська преса обвинувачує німецьку пресу в тому, що вона не є прихильною до Радянщини й у своїх повідомленнях, хоч би наприклад з Китаю, освітлює події в прихильних для Китайців фарбах.

ЛЕТІВ, ЯК КУЛЯ.

КЕЛШОТ (Анґлія), 11 вересня. — На літакових змаганнях за нагороду „кубок Шнайдера" анґлійський летун Орлебар досяг скорости на свойому літаку 368 миль на годину. Пересічна швидкість його чотирох летів була 355 миль на годину. При такій скорости лету він міг би долетіти до Америки з Анґлії за вісім і пів години.

Сам летун незадоволений таким рекордом і думає в четвер зробити нову спробу ще скоршого лету.

КРУТЯТЬ ВЕРЕМІЯ.

ЛОНДОН (Анґлія), 11 вересня. — Большевицьке правительство заявило знову, що воно готове відновити дипльоматичні зносини з Анґлією. Правительство Мек Доналда вимагає попереднього признання большевиками російських боргів супроти Анґлії у висоті півтора міліярда долярів і зобовязання не провадити комуністичної пропаґанди у Великобританії.

Большевики стоять на свойому попередньому становищу, що раніше яких би то не було нових переговорів мають відновитися дипльоматичні зносини між Росією й Анґлією.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ СТАНУТЬ ЛІЧИТИ НЕДУГУ?

Американське законодатне життя віддавна вже хорує на обложну недугу, на яку не хорує відай ні один парлямент світа. Називається ся недуга „лабіїзм" від слова „лабі", що означує передпокій. У передпокоях саме американських законодатних тіл крутяться ріжні пропагандисти преріжних справ та оборонці ріжних приватних інтересів та всяких способів уживають, щоби повернути законодатне тіло на користь сих інтересів, котрі вони обороняють.

Сього рода політика дуже шкодила народови. Під впливом „лабіїстів" пропадали найкращі проекти. Маленька горсточка людий, відповідно зафундованих гадючими фондами, та відповідно крикливa, значила більше, як широкі маси народа, якщо лишень крикливі оборонці вміли представити інтереси жмінки себелюбів за інтереси всего народа.

Американське громадянство від довшого вже часу боролося проти сеї язви, що розсілася ржою на демократичних установах Америки. Та всі заходи показувалися за слабими. Американські законодателі показувалися слабими людьми, які легко подавалися загрозам, просьбам або підкупствам „лабіїстів".

Недавно стався в американському політичному життю скандал, який може доведе до кращої розвязки питання „лабіїстів". Як відомо, американський уряд добиває тепер з англійським згоди в справі конференції щодо зменчення морських зоружень. Коли до такої конференції дійде та коли така конференція покінчиться доспішно, то Америка перестане будувати богато военних кораблів. Се відобється на підприємствах, що будують военні кораблі. Сі підприємства й почали завзяту кампанію, щоби не допустити до конференції або її розбити. До цеї кампанії вживали одного дуже зручного пропаґандиста, який уже раз потрафив звести на ніщо подібну розоружну конференцію. Сим разом, однак, компанії щось з ним посварилися, і пропаґандист виступив отверто проти своїх хлібодавців. Сварка між ними розкриває щораз більше скандальних коншахтів. Показується, що з департаменту фльоти роздобуто документи для вжитку „лабіїстів", працюючих проти розоружної конференції, коли уряд працював для доспіху конференції. Уряд починає слідство над діяльністю „лабіїстів", і се слідство, сподіватися можна, розкрие такі речі, що Америка може наконець зробить перший рішучий крок для боротьби зі сею язвою американської демократії.

В. Богуш.

СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ ТА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА В ОСВІТЛЕННІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ.

(Оригінальна допись „Свободи").

(Докінчення).

Можна припустити й таку можливість, що тимчасовим переможцем у майбутньому збройному конфлікті на Сході Европи вийде Совітський Союз, поширивши свої межі аж до кордонів Німеччини, Чехословаччини, Мадярщини та Болгарії, або ще й далі. Бо не треба забувати, що польсько-румунські селяне та робітники, не кажучи вже про пригноблені Поляками та Румунами меншости, не матимуть великої охоти обороняти маєтки польської шляхти, чи румунських боярів та інтересів великої буржуазії. Це таксамо є можливим, як і перемога Польщі та Румунії над совітською армією, а при певних обставинах навіть більш реальним, бо підчас війни велику ролю відіграє не лише військова сила, техніка та організація, але також усякі инші чинники. При перемозі совітської армії, силою факту доля західних наших земель у великій мірі булаби передрішена, бо польсько-румунський імперіялізм зазнавби великої поразки та переставби відогравати ту ролю, яку відіграє нині за допомогою Парижа. Мало того, при таких обставинах сама сучасна версальська система, себто геґемонія Франції в Европі за допомогою своїх спільників, цілком захиталабся, бо тоді без Німеччини, як також без колишніх її союзників, Европа не булаби в стані оборонити себе від небезпеки опинитися під пануванням пролетарської диктатури. Декому може здаватися, що націоналісти навіть покладають надії на ці пляни комінтерна та совітських можновладців. Ні, так воно не є! Чи вони справді коли здійсняться, це ще велике питання. Всеж слід ствердити, що **розгром Польщі та Румунії бувби дійсно в інтересах української нації, бо давби нам величезні шанси добитися повного визволення.**

Закордонна пропаганда.

Проте чимало скептиків запитає нас: деж гарантія, що українська нація підчас таких подій спроможеться утворити Самостійну Соборну Україну? Адже ні одна велика держава виразно не ставить своїм завданням допомогти нам добитися своєї мети. Це справді так, але тому саме **ми й повинні поробити належні заходи на міжнародній арені, щоб великі держави принайменше не шкодили українській нації** у її змаганнях, **коли вже вони не бажають нам тим, чи иншим способом допомогти.** Український націоналізм взагалі не покладається на чужоземну допомогу, а навпаки буде дбати, щоби українська нація власними силами спромоглася добитися свого визволення. Себто **від нас самих залежить і залежатиме, чи українська нація використає нагоду для утворення Самостійної Соборної України,** чи ні. Українські націоналісти не фантасти й не сподіваються, що хтонебудь піднесе українській нації суверенність та соборність, наче як „хліб та сіль". Проте вони певні, що коли пролетарська диктатура буде серіозно загрожувати Берлінові та Празі, Будапештові, Софії, Стамбулові та Білгородові, то Европа знайде сили, врятувати себе від пролетарської революції. Разом з тим тоді Европа справді буде потрібувати нашої співучасти у боротьбі проти „червоного імперіялізму", щоб за нашою допомогою на Сході Европи встановити сталий мир та належну рівновагу сил. Нема сумніву, що імперіялісти російські, польські і румунські завжди будуть поборювати ідею утворення Самостійної Соборної України, проте тоді **вони не матимуть належного впливу.** Ми певні, що при таких нових обставинах долю Східної Европи вирішуватимуть великі европейські держави. Тому саме український націоналізм повинен шляхом відповідної інформації та пропаганди добитися певної зміни у відношенню до української великодержавности з боку таких держав, як Великобританія, Німеччина, Італія, Франція чи навіть Злучені Держави та Японія. Бо не треба забувати, що уенерівські „дипльомати" иноді тішаться самі або морочать голови своїх наівних приклонників усякими поголосками, начебто українська справа нині вже зустрічає прихильне відношення з боку великих держав. **На жаль, так не є** — навіть у такій любій уенерівцям Франції ще й дотепер досить поширене русофільство та все закорінюється польонофільство. Правда, існують у Парижі невеликі гурти прихильників української державности, але, на жаль, вони нині ще дуже маловпливові. Націоналісти, правда, не покладають особливих надій на Францію, але шляхом пропаґанди, інформації та відповідної акції взагалі необхідно добитися того, щоб і Париж принайменше не робив Українцям великих труднощів у визвольній боротьбі.

Взагалі нам цілком не треба забувати, що **кожна держава у своїй міжнародній політиці керується лише національним егоїзмом.** Адже сьогодня Німеччина, Франція, Японія, Італія та богато инших держав байдуже ставляться до інтересів української нації й налагодили з Совітським Союзом дипльоматичні та торговельні зносини, а Великобританія та Злучені Держави збираються, здається, зробити тесаме. Або хіба не ці великі держави погодилися на панування Польщі та Румунії над нашими західними землями? Отже змінять вони своє відношення до України лише тоді, коли цього вимагатимуть обставини та коли переконаються, що наша нація є певною силою, а також **що без Самостійної Соборної України на Сході Европи не буде ні сталого миру, ні будь якої стабілізації чи консолідації господарської та національно-політичної.** Це саме й вимагає від нас певних заходів на міжнародній арені.

Тому ми повинні рішуче поборювати ту руїнницьку працю усяких авантурників та покидьків української еміграції, які тільки це й роблять, що вимаюють гроші ніби на „українську акцію", а на ділі для свого безтурботного життя й цим дуже компромітують ідею української державности та визвольної боротьби. Раніше Европа про Українців взагалі дуже мало знала, а сьогодня завдяки цим покидькам-авантурникам пізнала нас саме з неґативного боку й тому мабуть так дуже важко провадити нині серіозну пропаґанду чи робити які заходи, бо міжнародні чинники звикли рахуватися з тим, що всі такі кроки дуже часто закінчуються лише черговим домаганням певної квоти на „українську справу. Пора вже рішуче виступити проти цих авантурників та пройдисвітів чи аґентів, бо без ліквідації цього сумного явища справді тяжко добитися належної зміни в опінії Европи до проблеми української державности. Вже давно настала пора, щоби міжнародні чинники перестали ставитися до нас наче до жебраків чи прохачів. Навпаки, нам необхідно добитися того, щоб міжнародні чинники серіозно рахувалися з нашими змаганнями за визволення української нації.

Підготовка до збройної боротьби.

Тим більше, що на Сході Европи може протягом ближчих років ніякого збройного конфлікту не буде. Отже українська акція в такому разі зведеться всього до певної підготовчої роботи, щоб Европа з належним розумінням поставилася до тих майбутніх подій, **коли українська нація спільно з иншими поневоленими націями шляхом національної революції та збройної боротьби намагатимуться вибороти собі суверенну державність.** Український націоналізм свідомий того, що саме цим шляхом українська нація здобуде собі волю. Ми певні, що утворення суверенної державности **у звязку з занепадом большевицького панування на Сході Европи** поставить українську проблему у цілому комплексі, та що від сили української нації залежатиме доля наших західних та східних земель, які нині не входять до складу Совітської України. Тому саме українські націоналісти повинні всі свої зусилля скерувати на належну підготовку та відповідне **вишколення мілітарних кадрів, усяких провідників та організаторів,** себто вже тепер український націоналізм має ставити проблему української державности, **не рахуючись з тим, чи вибухне збройний конфлікт на Сході Европи, чи нам доведеться виборювати собі волю власними силами без таких подій.** Ті, що всі свої надії покладають на міжнародні конфлікти і дипльоматичну акцію, власне повторюють тусаму помилку, яку зробив видатний український патріот Орлик зі своїми приклонниками двіста років тому після невдачі Мазепи та Карла XII. під Полтавою (1709). Як відомо, Орлик та його син дуже довгий час провадили дипльоматичну акцію в Туреччині, Швеції, Франції та по инших державах, покладаючи всі свої надії на те, що тодішні европейські держави, а впершу чергу Туреччина, на ґрунті суперництва з Росією допоможуть запорожським козакам відновити українську козацьку державу. На жаль, на українських землях справа визвольної боротьби була непідготовлена, або власне й не провадилась в належній мірі, а тому, хоч акцію та пляни Орлика нераз підтримали Запорожці, всі міжнародні комбінації кінчилися нічим. Сталося навіть навпаки, а саме Росія скасувала остаточно вкінці XVIII ст. гетьманську автономію та зруйнувала Запорожську Січ, а наші козаки-запорожці опинилися після деяких мандрівок аж на Кубані. Правда, частина з них не примирилися з такою нещасливою долею й залишилися на чужині, переважно в Добруджі, де й тепер нараховується декілька десятків тисяч нащадків цих українських лицарів козацької боротьби за державність.

Ми звичайно проти того, щоб ще раз повторювалися ті сумні та нещасливі події, про які розповідає нам історія України XVII—XVIII ст. Ми певні, що цього не станеться, а навпаки, в недовгім часі повстане Самостійна Соборна Україна. Проте до цього прийде лише тоді, **коли ми не будемо покладати всі свої надії на міжнародні чинники та всякі події, а навпаки будемо уперто готуватися до національної революції та оружного повстання проти всіх окупантів.** Йде рівнож про це, щоб українську націю усякі можливі події не застукали так несподівано, як це сталося в 1914. р., щоб наша нація була належним способом підготовлена до національної революції.

Проте це зовсім не значить, щоб ми мали **занедбати справу пропаганди ідеї української суверенної державности на міжнародній арені.** Ні, український націоналізм повинен, як належить, зясувати велике значіння та ролю української нації на Сході Европи. Тим більше, що таким робом буде підготовлено ґрунт та уторовано ті шляхи, якими буде розвиватися міжнародня політика Самостійної Соборної України. Разом з тим зовсім не виключено, що завдяки упертій та систематичній праці на міжнародній арені **українській нації з часом таки вдасться здобути собі спільників та прихильників, як поміж великими, так і поміж малими державами.** Адже, наприклад, Чехи або Поляки теж добилися собі підмоги та визнання лише таким шляхом після цілого ряду невдач, розчаровань та поразок. Пройде час і Европа змінить своє байдуже чи навіть неґативне відношення до ідеї Самостійної Соборної України, коли переконається, що **українська нація має належну непохитну волю бути великодержавною, що вона розпоряджає вже відповідними для цього власними силами,** що без утворення української держави европейське й навіть світове господарство не буде нормально розвиватися, а на Сході Европи пануватиме не бажаний сталий мир, а навпаки, хаос та всякі чвари. Тоді всім міжнародним чинникам доведеться змінити своє теперішне відношення до нашої визвольної боротьби та примиритися з необхідністю саме з метою захисту й охорони **власних інтересів** стати на шлях такого нового розподілу Східньої Европи на принципі самовизначення націй, який уможливить нормальний господарський розвиток останньої та забезпечить можливість усім східньо-европейським націям на ґрунті мирних добросусідних відносин поновити свою ролю у світовому господарстві.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено в 1919 році.

(67)

Так наприклад я одного разу звернув увагу на приказ по армії, що „Слобідський Кіш" додається до окремої скорострільної команди полковника Сушка. Мене зацікавило побачити на власні очі цей „корпус" війська, що придається до допомоги скорострільній команді. Трапилася нагода бути недалеко його розташування й я завитав до цього „корпусу". Тут я знайшов штаб корпусу й команданта його „отамана" Кобзу, але козаків в цьому „корпусі" може сотка яка була. Зате він мав усі штаби й, звичайно, відповідну оплату штатних посад ріжному корпусному командуванню. „Отаман" Кобза дійсно претендував на звання корпусного команданта й пояснював мені, що він тримає орґанізаційний завязок корпусу, щоби розвернути його, коли прийдемо на Харківщину. До того часу корпусний командант та його штаб участи в боях не брали, лише передаючи своїх козаків тій частині, куди їх опреділять. Звичайно, я домігся в штабі армії, щоби цей „корпус" був негайно розформований, а старшини та козаки його віділані до якоїсь иншої частини.

Ще раніше був розформований спеціяльний відділ волинського „батька отамана" Біденка, що все „промищляв" біля пограбовання цукроварень та „бавився" в жидівські погроми. Сам „отаман" сидів у вязниці й над його діяльністю переводилося слідство. Лишалася ще одна велика частина „отамана" Божка, на яку треба було звернути особливу увагу. Вона часами добре билася, а часами не виконувала наказів, або кидала фронт і, нікого не попередивши, відходила далеко в запілля, чим часто ставила свої сусідні частини в критичне становище.

* * *

В той час, коли большевики особливо інтенсивно розвинули свій контр-наступ проти нас в районі Проскурова, а на лівому крилі нашої армії осягнули великі успіхи, відкинувши наші частини від ріки Случ, нам треба було розвивати як найсильніший наступ на правому крилі нашої армії, щоби відтягнути туди большевицькі резерви зі загрожених місць нашого фронту та дати хоч коротеньку передишку нашим військам від безперервних боїв у районі Проскурова та на лівім крилі. О. Удовиченко з успіхом розвивав свій наступ від Нової Ушиці в головному оперативному напрямку на ст. Котюжани, що положена на залізниці Жмеринка—Могилів Подільський. Божко зі своєю Запоріжською Січю був у ліво від Удовиченка, наступаючи в напрямі на Бар, що знаходиться на тій залізниці. Захоплення нашими військами Бару, а потім наступ на залізницю Жмеринка—Проскурів десь в напрямі на ст. Дережню багато пособилоб нашій боротьбі за Проскурів, бо цим наші війська виходилиб у глибоке запілля большевиків і переривалиб їх залізничу комунікацію зі Жмеринкою.

Щоби Божко знову не зробив якоїсь прикрої несподіванки, я вирішив сам поїхати до нього в Запорожську Січ, тим більше, що мені треба було поладнати там справи з державним інспектором, якого Божко все грозив повісити, обіцюючи тесаме зробити й головному інспекторові, себто мені, коли я зявлюся в його частині. Взявши зі собою свого помічника І. Романченка та персонального осавула сотника Матвієнка, я 16 червня над вечір приїхав до Божка в штаб. Побачивши мене, він здивовано запитав:

— А вам що, пане інспекторе, тут треба?

— Приїхав, щоби дати вам нагоду виконати свої нахвалювання мене повісити, — відповідаю. — Лице у Божка перекосилося в криву усмішку.

— Та то лише запорожські жарти.

— Жарти жартами — кажу йому, — але зі словами треба числитися як начальникові військової частини.

— Та ми не будемо з вами сваритися — знову, викручуючись, говорить Божко.

— Я з вами сваритися не можу й не буду, бо маю лише виконувати свої обовязки: слідкувати за тим, щоби в армії не було самочинства та анархії.

Після такого вступу Божко почав давати мені інформації про ситуацію на його участку фронту, звичайно, нарікаючи на нездарність вищого командування і т. п. Тут знову довелося мені кілька разів пригадати йому його безпричинні „блискучі" відходи з фронту, що ставило в критичне становище нашу армію, а особливо групу Удовиченка. Божкові це не подобалося й він звалював вину на свого начальника штабу, якого все грозив „повісити".

— Коли треба буде повісити вашого начальника штабу, то його повісить вища військова влада, а не ви! — знову відповів я Божкові. Хитрі й злі його очі забігали неспокійно й він зі злістю почав виганяти з хати ту свою „старшину", що тут була. Після того почав говорити зі мною лагідно, пояснюючи, що то він все грозить жартом, щоби його „дітки" знали, який у них отаман грізний та хоробрий. Це, мовляв, для піднесення свого авторитету в себе в Січі. Я так само лагідно йому доводив, що він стоїть на мильному шляху, який зрештою може привести його до прикрих наслідків.

Тоді штаб Божка містився в с. Барські Чемериси під Баром і на другий день був призначений наступ на Бар. Божко радив мені виїхати у ночі з Січі, бо він сподівається на завтра завзятого бою й не знає, чи його частина виграє бій. „Отож може бути всяко". Знову я сказав, що буду ночувати тут і хочу бути в його частині підчас наступу, бо знаю, що його Січ надзвичайно хоробро бється. Хочу полюбуватися, як „лицарі" будуть „рубати на капусту" большевицько-московські голови.

Я, Романченко та Матвієнко заночували у хаті недалеко від штабу, що була поруч з церквою. На ранок нас розбудив звук сурми, котра сурмила „збірку". Скоренько вийшов я на площу, біля штабу. Там уже стояв Божко в оточенню своєї „старшини", а заспані козаки, почухуючись, плентались сюди з ріжних сторін. Божко тримав у себе згорнену якусь мапу й поспішно робив „бойові розпорядження", приблизно в такому характері:

— Ти, Петре, зі своєю кінотою підеш тим ліском направо, — показує пальцем у повітря, — а ти, Іване, зі своїми козаками онтам будеш резервою, а ти будеш наступати зправа, ти зліва, а ти посередині.

Ось приблизно в такому характері робив свій „бойовий наказ" Божко. З директивами штабу Дієвої Армії мало коли рахувався, а, тримаючись даного йому напрямку й то не завжди, він робив так, як йому говорила „його власна стратеґія". З начальником свого штабу також не числився, але відповідальність за невдачу валив на його голову.

(Дальше буде).

В школі.

— Що це таке канібал, Івасю?

— Я не знаю, прошу пані учительки.

— А припустім, що ти зїв свого тата і маму, то чим тоді ти був би?

— Круглим сиротою, прошу пані учительки.

Чемний.

Мати: Нарешті ти вже перестав плакати.

Синок: Ні, я тільки спочиваю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОТЕЦЬ ДОКТОР ВІДПОВІДАЄ.

В 104. числі „Америки" найшов я статтю „Литовці й Рим", написану о. д-ром Копачуком.

Я читав таку саму статтю з таким самим наголовком у недавній „Свободі", і то від того самого о. д-ра Копачука. Тому, що ся стаття агітувала за зовсім инчим, як о. др. Копачук тепер пропагує в „Америці", я взявся зараз читати статтю „Америки", бо сподівався, що першу річ, яку найду в сій статті, буде заперечення, буцімто він писав статтю до „Свободи" про „Рим і Литовців". На своє здивовання, я не найшов нічого подібного. Якраз противно. о. др. Копачук признається, що се він є автором статті про „Рим і Литовців", що була поміщена в „Свободі".

Отже то правда є, що о. др. Копачук закликав українських католиків до боротьби проти Риму та римського папи, а відтак, коли українські католики пішли до сеї боротьби, він тепер називає їх безбожниками, нерозумними, злими католиками, ворогами попів, української церкви й України.

Отже то правда, що о. др. говорив раз одно, а відтак говорив друге, а нині за те все винує редакцію „Свободи". І сподівається, що можуть найтися такі люди, які його слова нині возьмуть на серіо.

Отець доктор має на своє виправдання тільки одно: Я, каже він, писав се це три роки тому. Се, видно, виправдує його писати нині зовсім що инчого. Як чоловік три роки тому сказав, що папір білий, то він уже за три роки може сказати, що той самий папір був чорний. Як він говорив три роки тому, що ніч темна, а день ясний, то по трох роках уже може сказати, що се ніч ясна, а день темний.

Слухаю я се й думаю собі хлопським розумом: Говорив нам отець доктор три роки тому, що день ясний, а ніч темна; говорить нам нині, що день темний, а ніч ясна. Вірив я йому три роки тому, і хотілосяби повірити йому й нині, бо якось то не випадає не вірити отцю та ще докторові. Але що буде, питаюся я своїм хлопським розумом, за три роки? Ануж я повірю о. докторови в 1929 році, а він за три роки знов нам з инчої бочки пісні заспіває, та ще вилає неуками, безбожниками, ворогами попів, церкви й України за те, що ми йому повірили в 1929 році?

Вірний католик у клопоті.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ШКОЛА В АСТОРІЇ, Л. АЙ.

Наука розпочалася

У ВТОРОК, 10-ГО ВЕРЕСНЯ,

тому проситься всіх щирих Українців присилати свої діти на науку своєї рідної мови.

Наука відбувається

У ВТОРОК І ЧЕТВЕР,

ВІД ГОДИНИ 5—7 ВЕЧЕР, А В СУБОТУ ВІД 4 ДО 6 ПОПОЛУДНИ.

Учителем є ТЕОДОР ОНУФРИК.

212-14

Дотерження тайни. Мішодови (французький історик і реалістичний письменник *1767 † 1839) поручили були якусь секретну тайну.

— Бережіть її добре!

— Кину її — відповів Мішо — у повне видення творів мого приятеля Лякретеля.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

Українська Народна Школа.

Три роки минає, відколи свідомі Українці з Елизабетпорту зорганізували Українську Народню Школу при Народнім Домі. Вже в першім році записалось до школи до двох соток дітей, й здавалось, що з кождим роком число дітей буде збільшуватися. Шкільна Управа задумувала вже навіть в короткім часі робити заходи до відкриття української „Паблік Скул". Однак, на жаль, деякі особи, задля особистих цілей і впливів, старались на кождім кроці кидати колоди під ноги тим всім чесним громадянам, котрі так щиро й безінтересовно працювали над вихованням української дітвори.

Не менше пошкодив розвиткови української школи невмілий добір учителів, як також зміна їх що року. Громадянство не звертало уваги на то, чи учитель є фаховий і здібний педагог, але вибирало такого, який їм попався під руки. І не дивно, що вже в другім році істнування школи зауважилось в ній калікування. Не можна отже дивуватись дітям, коли вони говорять, що ходять до української школи задля „фонів".

За стараннєм шкільного уряду, а головно за ініціятивою секретаря п. Пілата, прийшов до нас минулого року учитель М. Мостенський. Він то в короткім часі переорганізував цілу школу, завів однакові підручники, які відповідали духовому станови дітей, постарався о конечні прилади до науки, та взагалі повів школу після вимог теперішньої шкільної системи.

Крім цього зорганізував він діточий хор й аматорський діточий гурток, який протягом вісьмох місяців дав кілька концертів і представлень. Родичі раділи зі щирої праці свого учителя, а навіть на іспитах на кінці шкільного року особисто складали подяку учителеви за його совісну і тяжку працю.

Але не для всіх родичів була мила особа учителя Мостенського. Вже на перших шкільних зборах в часі ферій, коли учителя вже не було, вийшла на верх кирина робота наших большевицьких товаришів та їх поплечників. Вони то почали критикувати працю учителя та висувати підлі наклепи на його особу. Знаючи, що учитель Мостенський є свідомим і непідкупним Українцем, почали його називати „Петлюрівцем", слугою буржуазії та агітувати між родичами, щоб його усунути, а взяти очевидно такого учителя „товариша", який би йшов їм на руку та помагав їм ширити московське большевицьке рабство. Не мило було слухати тим московським вихованцям, коли учитель викладав дітям історію України, та представляв Москалів і Поляків як найбільших ворогів українського народа. Це страшно зловстило наших товаришів і навіть вимагали від шкільної управи, щоби учитель таких історій їх дітям не викладав.

Найбільше обурилися товариші на п. В. Кедровського, коли цей приїхав до нас на просьбу шкільного уряду, щоби виголосив святочну промову на шкільнім концерті в честь Т. Шевченка. Сама присутність п. В. Кедровського так погано поділала на наших збольшевичених товаришів, що другого дня відібрали навіть своїх дітей зі школи. Вони то рішучо виступили на згаданих зборах проти учителя Мостенського, домагаючися його усунення, а вибрання иншого, очевидно якогось свого партійного товариша. Старий шкільний уряд не погоджувався з ними і зрезигнував, крім одного, з урядовання, а на їх місце вибрали до уряду своїх засліплених у большевії товаришів.

І так зближився час науки, а учителя нема, хоч й оголошення до часописей подавали. Чи схоче який чесний учитель лізти в таке болото, щоби по кількох місячних непріємностях покидати школу й старатись знова в другій місцевости о кавалок хліба? Здається, що ні!

А ви, свідомі й щирі Українці, не дайтеся водити за чуби безхарактерним одиницям. Не слухайте злих підшептів тих всіляких людців, як більшовиків так і їх теперішних поплечників, які говорять вам, що за малу платню знайдуть учителя, який буде все робити, що тільки треба. Запитайте тих товаришів, чому вони бунтуються проти капіталістів, коли ті їм мало платять? Чому вони свойому українському робітникови хотілиб як найменше платити, а найбільше з нього видушити? Є між вами свідомі й чесні Українці, як п. К. Пілат, Ю. Гвіздь, п. Ю. Шевчук і инші, які можуть за допомогою загалу попровадити школу на славу й добро українського громадянства. Від вас, щирі Українці, залежить істнування школи й будуче виховання наших дітей на свідомих і чесних Українців та добрих горожан цього краю.

Громадянин.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ХТО РУЙНУЄ ЛІТНИЙ ВІДПОЧИНОК.

Коли поставити запитання — хто винен у тому, що по будинках відпочинку київської Окрстрахкаси панує безгосподарність, крадіжки і безладдя, то на це запитання одразу важко буде дати точну відповідь.

Найбільш усі ці „організаційні неувязки" Страхкаси помітні в роботі Пуще-Водицького будинку відпочинку ім. Красіна.

Ось коротенька історія. 1. червня виявлено „з вини кладовщика" недостачу продуктів на 600 карб.: 207 кіло білої муки, 137 кіло цукру, 39 кіло масла невідомо куди зникли.

Як це сталося? 8. травня до будинку з Сbooкоопу були приставлені цукор, масло, борошно й інші продукти без жадних документів. Всі вони були звалені без перевірки в купу. Там і важити не було на чому, бо адміністрація не придбала ваги для будинку. Вікна склепу без грат, вільно розчиняються, навіть за зберігання продуктів не подбала адміністрація будинку. Тільки через 8 днів прибули документи з Сорбкоопу на деякі продукти, а на 13 мішків борошна документів і досі немає. Так було організовано прийом продуктів.

Не зважаючи на те, що адміністрація у всьому винуватила кладовщика, його з роботи не поспішали зняти, очевидно почуваючи за собою добру половину вини за цей злочин. Зрештою повідомили Окрстрахкасу.

Не поспішали й там. Тільки через 2 тижні склали відповідного акта. І тільки 1. серпня (через 2 місяці) зробили ґрунтовну ревізію, яка підтвердила, що продукти пропали.

Випадок у будинку ім. Красіна не єдиний. Відсутність контролі очевидно увійшла в систему роботи Страхкаси. Адже-ж тільки цим можна пояснити, що і в звенигородському будинку відпочинку ім. Томського завгосп привіз до себ на помешкання $5\frac{1}{2}$ мішків білої муки, а в молодшого кухаря знайшли 30 фунтів сала. Все це виявила не адміністрація Страхкаси. Очевидно, контроля не її діло.

Звісно, всі ці „неувязки" відбиваються, насамперед, на відпочивальниках. Адміністрація свавільно зменшує норми харчування (буд. ім. Красіна), розїжджає цілими днями по місті, лишаючи без догляду будинок, а голодні відпочивальники лають Страхкасу за її піклування.

К. і Ф.

(„Пролетарська Правда", Київ").

ДО ВІДОМА!

Всім громадянам Церкви св. Юра при 7-мій вулиці подається до відома, що ПЕРЕСЛУХАННЯ СВІДКІВ судом „рефері" відбуваються дальше.

В тій то так важній справі скликається всіх чесних Громадян

НА НАРАДУ

яка відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1929.

в годині 2-гій пополудни

в STUYVESANT CASINO HALL,

140-142 — 2nd AVENUE, (між 8 і 9-тою вул.) NEW YORK, N. Y.

На сю нараду проситься всіх тих Громадян, котрим лежить на серци справедливість і добро нашої любої Церкви; приходить на спільну нараду для добра нашої Громади і Церкви св. Юра при 7-мій вулиці.

213,15

За Комітет 30-ох вибраних на послідним правнім Мітінгу Парафіяльнім:

Іван Букель, Іван Салагуб, Дмитро Перепилюк, Іван Солтис, Стефан Шевців, Дмитро Чайка.

УВАГА! ДІТРОЙТ, МІШ. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА СВ. ВОЛОДИМИРА

в Дітройт, Міш., улаштовує

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15-ГО ВЕРЕСНЯ 1929 РОКУ

ВЕЛИЧАВУ ПІКНІК-ПРОГУЛЬКУ

ДО БОНАПАРТЕ ПАРКУ

(Властитель гром. Іван Мацьовський)

MIDDLEBELT AND BONAPARTE ROAD, DETROIT, MICH.

Початок в годині 10-тій рано.

Проситься усіх щирих Українців, тих, що мають авта, й тих, що їх не мають прибути на год. 10-ту рано, коло тимчасового церковного приміщення під числом 8244 MICHIGAN AVE. (недалеко Lonyo Blvd.), щоби звідсія усі разом, в удекорованих автах і при звуках рідної пісні вирушити до парку.

Дороговказ: Їхати по Ford Rd. до Middlebelt Rd. і тут звернути на право. Відтак їхати по Middlebelt Rd. до Bonaparte Rd. і тут знова звернути на право, де зараз на розі є гарний лісок, в якому відбудеться пікнік. 213

За добру обслугу, веселу й приємну забаву ручить — Комітет.

ВІЧЕ! ВІЧЕ!

ВІЧЕ

В ТРЕНТОН, Н. ДЖ. ВІДБУДЕТЬСЯ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 15. ВЕРЕСНЯ

В 2. ГОДИНІ ПОПОЛУДНИ

НА 18 WOODLAND STREET

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИСТАВИ

М. ТРЕНТОНУ, Н. ДЖ.

де Українці мають приняти участь в 250-літнім ювилею, з дня заснования Трентону.

Справа дуже важна, Українці-націоналісти приходіть всі!

213 КОМІТЕТ.

Малий торговець. Мати має великий клопіт із чотирилітнім Володком: він ніяк не хоче вснути. Мати обіцює Володкові пригорщу горіхів, коли буде спати, бо знає, що він дуже любить горіхи. Володко всміхнувся вдоволено та за кілька хвиль здавалося, що вже спить, коли нараз зірвався і питається:

— Мамо, твою пригорщу чи мою?

ПОЗІР! CENTRAL FALLS, R. I.!

ТОВ. ІМ. І. ФРАНКА, ВІД. 93 УНС.

устроює

ОСТАННІЙ СЬОГО РОКУ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 15. ВЕРЕСНЯ С. Р.

(як буде дощ, то на 22. вересня)

НА ФАРМІ П. С. БАРАНА ВЕСТ РІВЕР УЛ., НОРТ СІКАНК, МАСС.

ДОРОГОВКАЗ: Місцевих буде возити бос з Мил ул., ріг Крос ул. Бос буде відходив точно в 11. год. рано, і 2. пополудни.

Автомобілями їхати до Норт Сіканк, Масс. Там звернути на Нювман Евеню. Їхати аж до Вест Евеню, з Вест Евеню до Вест Рівер ул., з Вест Рівер ул. аж на пікнік.

213 За добру забаву ручить КОМІТЕТ.

— Чому маєш підвязане око?

— Сусідка моя в готелі вколола мене шпилькою.

— Через припадок?

— Ні, через дірку від ключа.

ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ! ПОВІДОМЛЕННЄ. ФИЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ!

РІЧНИЙ МІТІНҐ ЧЛЕНІВ БУДІВЕЛЬНО-ПОЗИЧКОВОГО ТОВАРИСТВА „ДНІСТЕР" У ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА., відбудеться В ПЯТНИЦЮ, 13-го ВЕРЕСНЯ С. Р., в годині 9-тій вечером, в домі під ч. 717 Н. Френклін ул.

При тій нагоді подаємо тут стан фінансовий Товариства:

КАПІТАЛ.	
Позички на моргечі	$112,300.00
Позички на уділи	6,848.00
Залеглі місячні вкладки	1,742.00
Залеглі проценти і премії	1,409.39
Чартер	150.00
Реальність	14,040.39
Баланс в касі	1,706.23
Разом	$138,196.01

КАПІТАЛ ЗЛОЖЕНИЙ.	
З місячних вплат	$96,600.00
Місячні вплати наперед	65.00
Позички виносять	14,430.00
Фонд резервовий	2,710.10
Зиск до поділу	24,390.91
Разом	$138,196.01

Товариство зорганізоване в році 1922. За сей час зросло до значного маєтку та придбало гарний зарібок.

Серія отвирається сего місяця і тому є нагода вступити в члени і користати зі зложеного грошу.

ТЕОДОР СИДОРИК, предсідатель. ГРИГОРІЙ БУЧКО, касієр.
ОМЕЛЯН КУЛЬЧИЦЬКИЙ, секретар. МИХ. ДАРМОГРАЙ, конвейенсер.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(48)

13. Від. 58, Ютіка, Н. Й. Іван Романчук, хорий від 5 місяців, просить $50. Ухвалено $25.

14. Від. 59, Бриджпорт, Конн. Іван Джус, хорий від 5 літ, просить о запомогу. Не узглядно, бо робить троха і просьба не підписана урядом місцевим.

15. Від. 396, Питсбург, Па. Марко Федунок, хорий на вилічиму недугу, має 6 малих дітей. Ухвалено йому Ком. Пр. і Скарг $75.

16. Від. 379, Шикаго, Ілл. Єва Станкевич, хора 8 місяців, двоє дітей. Ухвалено $25.

17. Від. 367, Рочестер, Н. Дж. Дмитро Гнатів, хорий на падачку, просить $100. Ухвалено $50.

18. Від. 344, Бавнд Брук, Н. Дж. Кароліна Козієвич. Хора, просить $100. Ухвалено Ком. Просьб і Скарг $75.

19. Від. 344, Бовнд Брук, Н. Дж. Андрій Мотика. Страта ока, не робить 5тий місяць. Ухвалено йому дати постановою статута $100.

20. Від. 342, Картерет, Н. Дж. Григорій Маслюк, хорий від 27 року на запалення печінки, дітей пятеро, всі малолітні. Ухвалено йому дати Ком. Пр. і Скарг $75.

21. Від. 339, Филаделфія, Па. Марія Сорока, каліка на ногу і руку, окалічіла в марті 1928 р. (значить утрата в нозі стопи). Ухвалено їй $25.

22. Від. 325, Бруклин, Н. Й. Катерина Незгрота, утрата середних двох пальців. Ухвалено після статута, $167, $50.

23. Від. 223, Кензас Сити, Кенз. Микола Янчишин, хорий 9 місяців, літ 5, найстарше одинацять літ. Ухвалено $75.

24. Від. 316, Рочестер, Н. Й. Дмитро Бойко, умово хорий. 4 дітей. Ухвалено йому після статута $100.

25. Від. 301, Шикаго, Ілл. Анна Семенюк, зломанне правої ноги, хора 9 місяців, просить $75. Ухвалено $25.

26. Від. 269, Рочестер, Н. Й. Теодор Нарівний, хорий на ногу 5 літ, має двоє малих дітей, просить $100. Ухвалено $50.

27. Від. 268, Френкфорд, Па. Теодор Лупка. Слабий на праву ногу. Дітей 8, найстарше 15 літ (він невилічимо хорий на ту ногу). Просить $100. Ухвалено $50.

28. Від. 254, Ню Брітен, Конн. Матвій Мичковський, не робить два роки, дітей малих двоє, хороба: утрата зору з причини старости. Ухвалено $50.

29. Від. 254, Ню Брітен, Конн. Іван Кохановський, не робить 5 літ, хороба його: запаленне легенів, дітей мае 3, просить $100. Ухвалено $50.

30. Від. 254, Ню Брітен, Конн. Іван Шебелюк, хороба: ревматизм. Ухвалено $50.

31. Від. 251, Клівленд, Огайо. Михайло Дівик, умово хорий, жінка і діти в Галичині. Ухвалено $50 з тим застереженням, що делегат даного відділу дасть пояснення щодо його справи.

32. Від. 245, Трентон, Н. Дж. Михайло Палажій, хороба його пропуклина. Ухвалено йому $50.

33. Від. 239, Филаделфія, Па. Іван Пітечко, умово хорий, дітей 6, найстарше 14 літ. Ухвалено йому $150 (після статута йому належиться 200).

34. Від. 239, Филаделфія, Па. Олекса Кудла, дітей 5, всі малолітні, хорий на нирки і жолудок. Ухвалено йому $50.

35. Від. 239, Филаделфія, Па. Кирило Даньків, хороба його: старець, неадібний до праці. Ухвалено йому $25.

36. Від. 238, Бостон, Масс. Ілія Ставничий. Справу відкинено з причини, що член робить, а рівнож просьба не підписана відділовим секретарем і самим членом.

37. Від. 235, Росфорд, Огайо. Іван Богаченко. Ухвалено йому $25.

38. Від. 215, Ню Йорк, Н. Й. Онуфрій Кучма. Хороба: утрата обох ніг. Ухвалено $75.

39. Від. 210, Вест Честер, Н. Й. Іван Петешковський. Ухвалено $50.

40. Справа доб. Братуся в формі апеляції з його засуду Гол. Контрольною Комісією до Гол. Конвенції прислана на руки Комісії Просьб і Скарг, була взята Комісією під розвагу. По короткій дискусії над сею справою комісія прийшла до заключення, що форма апеляції згідно зі статутом У. Н. Союза є запізно прислана.

41. Від. 98, Шенандоа, Па. Петро Онисик стратив праву ногу. З причини тої, що член перейшов з Молодечого Департаменту до Старого Деп., його Комісія узнала яко повного члена У. Н. Союза і на підставі статута ухвалено йому $225.

42. Від. 127, Бофалло, Н. Й. Андрій Грех. Ухвалено $50.

43. Від. 206, Вунсакет, Р. Ай. Семен Бутник, четверо дітей, всі малі. Ухвалено $50.

44. Від. 203, Бруклин, Н. Й. Володимир Яськевич, не має правої руки. Ухвалено $50.

45. Від. 202, Обурн, Н. Й. Анна Кісак, утрата зору. Ухвалено $50.

46. Від. 201, Колдейл, Па. Гілярій Борецький, умово хорий, 5 дітей, хорий вже 5 літ. Ухвалено $50.

47. Від. 198, Порт Джервіс, Н. Й. Филимон Кривий. Посвідка лікарська свідчить, що член невилічимо хорий. Ухвалено $50.

48. Від. 193, Тейлор, Па. Теодор Сисак, ушкодження руки. Ухвалено $50.

49. Від. 192, Геркімер, Н. Й. Михайло Тручевський, потовчення руки. Ухвалено $25.

50. Від. 192, Геркімер, Н. Й. Микола Сичик, хорий на жолудок. Ухвалено $25.

51. Від. 176, Скрентон, Па. Евфрозина Гнатюк, нога болить в коліні, просить $50. Ухвалено $50.

52. Від. 170, Джерзи Сити, Н. Дж. Іван Жарський, старий, немічний до праці, просить $125. Ухвалено $25.

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Сим повідомляю моїх приятелів, знакомих і всіх інтересованих, що з днем 5-го вересня 1929 перестав я бути урядовцем шифкартового бюра „Глоб Сервіс Корпорейшен" в Ню Йорку. — З поважанням 213-15

Володимир Книгиницький.

И. Т. П.

БІЛЯ ВОРІТ.

Іван Дарчук стояв біля ворiт і дивився.

Битим шляхом ішла дівчина. Гарна, молода дівчина, в мережаній сорочці.

Ішла й сміялася до нього. Іван Дарчук мав 24 літ і радів.

Радів ось так, як соловейко, що саме співає у кущах.

Голубий боз слав у сумерк чарівні пахощі, а край тину мріяли розцвілі вишні.

Дівчина в мереженій сорочці оглянулась і ще раз посміхнулася до нього.

А він радісно дивився вслід за нею й собі посміхався.

Згодом прилинула на прощання її пісня.

Він співав у відповідь.

Ішла весна Івана Дарчука, чарівно-гарна.

* * *

Пішли літа й без упину орали вид Івана Дарчука.

Білили його буйну чуприну, нахиляли його до долу, давили його очі.

Він похилився на ворота й думав.

Довкруги нього пяніла вічно нова весна.

Цвив боз і чути було соловея.

Але Дарчук не бачив і не чув цього.

Він думав про свою колишню чарівно-гарну весну.

— Вернись!...

— Не вернусь!...

Битим шляхом ішла дівчина, але вже не дивилася на нього й не сміялася.

І він не сміявся.

А згодом чув Дарчук голос буйної молоденької пісні.

Співала чиясь молодість.

Ішла весна, чужа весна, для когось чарівно-гарна.

* * *

Іван Дарчук держався ворiт тремтючими руками й дивився.

Битим шляхом ішло військо.

Бадьорі юнаки з обпорошеними видами сунули сірою масою вперід.

Їхні очі сміялися до Івана Дарчука радісною думкою про перемогу.

Десь здалека чутно було глухий гомін битви.

Сірі юнаки співали.

Про червону калину, про Україну, про пшеничку яру, про стрілецьку славу...

Про кровавий тан.

Старий дідусь Іван Дарчук хлипав.

І сміявся.

Линула з вітром юнацька пісня.

Здалека чутно було битву...

А очі дідуся провожали сірих юнаків і сміялися їм на прощання.

Ішла весна, полумяна, весна міліонів.

І друга чарівно-гарна весна Івана Дарчука.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Заверниголова.

Жидівський жарт.

Жид іде вулицею і бачить, що двоє людей веде якусь оживлену розмову.

Отже наближується до них і підслухує.

Та бачить, що розмова для нього не цікава.

Отже відходить і махнувши рукою, кликнув:

— Ет, не завертайте мені голови!

На віки.

— Коли будете знову грати в карти?

— За тиждень, два!

— Та чому? Алеж перше ви грали кожного вечера?

— Ну, бо вчора ми посварились і розійшлись на віки!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".